

O'PKANING SURUNKALI OBSTRUKTIV KASALLIGI VA YURAK ISHEMIK KASALLIGI KOMORBIDLIGIDA KREATININ VA SISTATIN C KO'RSATKICHLARINING SOLISHTIRMA TAHLILI

Nurullayev Baxtiyor Azimboyevich

Toshkent davlat tibbiyot universiteti,

2-son oilaviy tibbiyotda ichki

kasalliklar kafedrasasi assistenti.

E-mail: bahtiyor.nurullayev93@gmail.com

Turakulov Rustam Ismatullayevich

t.f.d., Toshkent davlat tibbiyot universiteti,

2-son oilaviy tibbiyotda ichki

kasalliklar kafedrasasi professori.

E-mail: rustamturakulov571@gmail.com

O'pkaning surunkali obstruktiv kasalligi (OSOK) va yurak ishemik kasalligi (YIK) ko'p hollarda birga uchraydigan va bir-birining kechishiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan patologiyalardir. Bu kasalliklarning kombinatsiyasi buyrak disfunktsiyasining rivojlanish xavfini sezilarli darajada oshiradi. Kreatinin an'anaviy marker sifatida qo'llanilsa-da, sistatin C yangi va ishonchli biomarker sifatida tobora ko'proq e'tiborni tortmoqda. Ushbu tadqiqotning maqsadi OSOK va YIK bilan og'riq bemorlarda kreatinin va sistatin C ko'rsatkichlarining diagnostik ahamiyatini solishtirma baholashdan iborat.

Toshkent davlat tibbiyot universitetining 2-sonli oilaviy tibbiyot kafedrasida 2023-2024 yillarda olib borilgan kesimli kuzatuv tadqiqotiga OSOK (GOLD mezonlari bo'yicha) va YIK (ESC ko'rsatmalari bo'yicha) tashxisli 90 nafar bemor va 30 nafar sog'lom nazorat guruhi jalb qilingan.

Bemorlarning barchasida Kreatinin (Jaffe usuli), Sistatin C (immunoturbidimetrik usul)

eGFR (CKD-EPI formulasi bo'yicha), Spirometriya (FEV1/FVC) va Transtorakal exokardiyografiya tekshiruvlar o'tkazilgan.

Statistik tahlil SPSS 25.0 dasturida ANOVA, Pearson korrelyatsiyasi va regressiya tahlillari yordamida amalga oshirilgan.

1-jadval. Asosiy ko'rsatkichlarning taqqoslanishi

Parametr	OSOK+YIK guruhi (n=90)	Nazorat guruhi (n=30)	p qiymati
Kreatinin (mkmol/l)	112.4 ± 18.7	74.2 ± 10.5	<0.001
Sistatin C (mg/l)	1.38 ± 0.41	0.82 ± 0.19	<0.001
eGFR (ml/min)	58.3 ± 12.6	94.1 ± 8.3	<0.001

2-jadval. Korrelyatsiya tahlili

Parametr	Kreatinin bilan	Sistatin C bilan
FEV1 %	-0.32*	-0.48**
LVEF %	-0.28*	-0.51**
NT-proBNP	0.41**	0.63**

*p<0.05, **p<0.01

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sistatin C kreatininga qaraganda OSOK+YIK bilan og'riqan bemorlarda buyrak disfunktsiyasini aniqlashda sezilarli ustunlikka ega, sistatin C yurak-o'pka funksiyasi bilan kuchliroq korrelyatsiyaga ega (FEV1 bilan $r=-0.48$, LVEF bilan $r=-0.51$), kreatininga qaraganda yurak yetishmovchiligi markeri (NT-proBNP) bilan bog'liqligi aniqroq ($r=0.63$ vs 0.41) va GOLD stadiyasi ortgan sari sistatin C darajasining progressiv oshishi kuzatildi

Bu natijalar sistatin C ning OSOK va YIK komorbidligida buyrak disfunktsiyasini erta aniqlashda kreatininga qaraganda afzal ko'rsatkich ekanligini ko'rsatadi.

OSOK va YIK komorbidligi buyrak funksiyasining sezilarli pasayishiga olib keladi, sistatin C an'anaviy kreatinin ko'rsatkichiga qaraganda buyrak disfunktsiyasini erta aniqlashda yuqori sezuvchanlikka ega va bu bemorlarni kompleks baholashda sistatin C ni qo'llash klinik amaliyotga joriy etilishi tavsiya etiladi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease. 2023 yil hisoboti
2. KDIGO 2012. CKD baholash va davolash bo'yicha ko'rsatmalar
3. Dransfield MT et al. Am J Respir Crit Care Med. 2016;195(3):324-30